

عربستان و وهابیت در آفریقا

عربستان و وهابیت در آفریقا

منطقه شرق آفریقا از جمله مناطق مهم قاره آفریقا است که از دهه 1960 مورد توجه عربستان سعودی قرار گرفت و دولتمردان این کشور، در راستای تبلیغ آیین ضالّه وهابیت توجه خاصی به کشورهای اوگاندا، تانزانیا و کنیا مبذول داشتند.

منطقه شرق آفریقا از جمله مناطق مهم قاره آفریقا است که از دهه 1960 مورد توجه عربستان سعودی قرار گرفت و دولتمردان این کشور، در راستای تبلیغ آیین ضالّه وهابیت توجه خاصی به کشورهای اوگاندا، تانزانیا و کنیا مبذول داشتند.

این سیاست در دهه 1970 با شدت بیشتری ادامه یافت و پس از تحریم نفتی اسرائیل از سوی اعراب در سال 1975 که به افزایش سرسام آور قیمت نفت منجر گردید، مبلغان وهابی نیز فعالیت های تبلیغی خود را در کشورهای گوناگون قاره آفریقا و از جمله شرق آفریقا شدت بخشیده، اقدام به برنامه ریزی های جدیدی کردند. استراتژی عربستان در آن دوره، اعطای بیش از 3 هزار بورسیه تحصیلی دانشگاه های عربستان سعودی به مسلمانان کشورهای کنیا، تانزانیا و اوگاندا بود. در واقع، دولت عربستان در آن مقطع زمانی در تلاش بود تا نسل جدیدی از روحانیان وابسته به خود را که در دانشگاه های این کشور به خصوص دانشگاه مدینه تحصیل کرده باشند، در رأس جماعات اسلامی این کشورها قرار داده، موقعیت خود را در شرق آفریقا هر چه بیشتر مستحکم سازد. این امر، پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران و معرفی مذهب تشیع به مسلمانان این قاره به عنوان مکتبی پویا و انقلابی هر چه بیشتر تشدید گشت و از آن زمان، مبارزه با افکار و اندیشه های شیعی در رأس برنامه های وهابیان قرار گرفت.

اقدامات تبلیغی عربستان در دهه های هفتاد و هشتاد، با موجی از خشونت و افراطی گری علیه مسلمانان شرق آفریقا همراه بود و مبلغان با بدعت و کفر آمیز خواندن بسیاری از اعمال عبادی پیروان اسلام در کشورهای کنیا، اوگاندا و تانزانیا (و دیگر کشورهای آفریقای)، حملات تبلیغاتی شدیدی را علیه شیعیان از یک سو و پیروان طریقت های متصوفه از سوی دیگر آغاز کردند. این انتقادهای شدید که مبنای اقتصادی مسلمانان این کشورها را مورد شک قرار می داد، با عکس العمل تند رهبران مسلمان کشورهای مزبور مواجه شد و در چند مورد حتی به درگیری هایی خشن بین دو طرف منجر شد و باعث کشته و زخمی شدن برخی از مسلمانان در تانزانیا و کنیا گردید. این در شرایطی بود که تفکر شیعی به آرامی در کشورهای گوناگون قاره آفریقا راه یافته و با استقبال مسلمانان این کشورها مواجه شده بود. تقابل اندیشه های خشن وهابیگری و افکار مطابق با فطرت پاک انسانی اهل بیت علیهم السلام، در این منطقه موجب شد که رهبران وهابی از اطلاع از تنفر عمیق عموم مسلمانان نسبت به آیین وهابیت، تلاش کنند تا با اقدامات خیریه و انسان دوستانه، نظیر ساخت مساجد و مدارس، حفر چاه های آب آشامیدنی در روستاها، ترمیم و مرمت برخی از جاده های بین شهری، ساخت کلینیک و... وجهه خود را بازیافته، با ارائه چهره ی خوشایند از خویش در نزد مسلمانان، به صورت نرم به مقابله با تشیع و طریقت های متصوفه بپردازند. این استراتژی که کماکان و بدون وقفه ادامه

دارد و مبتنی بر سوء استفاده از فقر و مسکنت مسلمانان این کشورهاست، شالوده اصلی سیاست تبلیغی عربستان در اکثر کشورهای افریقایی را تشکیل می دهد. این اقدامات که از سوی سازمان های تبلیغی عربستان، به ویژه رابطه العالم الاسلامیه سازمان دهی می شود، عبارت اند از:

• ساخت مدارس قرآنی و مدارس اسلامی در شهرها و روستاهای گوناگون این کشورها و اعطای کمک های مالی گسترده به مدارس قرآنی موجود سازمان رابطه العالم الاسلامیه و دیگر سازمان های وابسته به عربستان طی چند دهه گذشته، ده ها مدرسه قرآنی در شهرها و روستاهای گوناگون کنیا، تانزانیا و اوگاندا احداث کرده اند و علاوه بر آن، با کمک به مدارس قرآنی موجود در روستاهای این کشورها، سعی می کنند مسلمانان را جذب خود ساخته، چهره مذهبی و در قالب حامیان اسلام را از خود در پیش آنان به نمایش گذارند.

• احداث کلینیک های بهداشتی

طی حدود چهل سال گذشته، دولت عربستان سعودی از طریق سازمان های تبلیغی وابسته به خود، ده ها کلینیک بهداشتی در مناطق مسلمان نشین اوگاندا، تانزانیا و کنیا ساخته است. در این مراکز که به صورت رایگان بیماران خود را پذیرش می کند، خدمات درمانی متعددی به آنها عرضه می شود. در واقع، وهابیان با این کلینیک های بهداشتی، تلاش می کنند خلا کمبود بیمارستان ها و مراکز بهداشتی در مناطق استقرار مسلمانان این کشور را مرتفع ساخته، خود را حامیان پیروان اسلام معرفی نمایند.

• احداث اردوگاه های موقتی توزیع غذا، اجناس و کمک های دارویی در مناطق قحطی زده

یکی از اقدامات مهم وهابیان در چند دهه گذشته، ساخت اردوگاه های موقت در مناطقی از کشورهای شرق آفریقا که از مشکلاتی نظیر قحطی، خشک سالی، سیل و درگیری های داخلی رنج می برند. مهم ترین اردوگاه ها در حال حاضر، در شمال کنیا و مناطق هم جوار با سومالی (که خشکسالی و قحطی و ورود پناهندگان مسلمان سومالیایی، لطمات سنگینی را بر مسلمانان این مناطق وارد آورده است) قرار دارند. علاوه بر آن، تعدادی از اردوگاه های وهابیان، در منطقه شمالی اوگاندا که در معرض حملات ارتش مقاومت پروردگار و آوارگی بسیاری از مسلمانان این منطقه است، استقرار دارند. در این اردوگاه ها اغلب غذا، لباس های زنانه و مردانه و دارو میان روستاییان مسلمان توزیع می گردد.

• اعطای بورسیه تحصیلی دانشگاه های اوگاندا، تانزانیا و کنیا به دانش آموزان مسلمان

مسئولان سفارت عربستان با هماهنگی رابطه العالم الاسلامیه و انجمن جهانی جوانان مسلمان، هر سال تعدادی از دانش آموزان مسلمان کشورهای شرق آفریقا را با معرفی شیخ ها و علمای وابسته به خود، در دانشگاه های کشورهای اوگاندا، تانزانیا و کنیا ثبت نام نموده، از این طریق سعی می کنند طبقه از تحصیل کردگان بومی وابسته به خود را در این کشورها پدید آورند. هزینه تحصیلی این دانش آموزان را تا پایان مقطع کارشناسی، رابطه العالم الاسلامیه پرداخت می کند و بسیاری از آنها پس از دانش آموختگی، برای ادامه تحصیل به دانشگاه های عربستان اعزام می شوند.

• اعزام دانش آموزان مسلمان به عربستان

علاوه بر اعطای بورسیه تحصیلی دانشگاه های داخلی، هر سال تعداد زیادی از دانش آموزان مسلمان - که در مدارس اسلامی متعلق به رابطة العالم الاسلامیة در کشورهای اوگاندا، کنیا و تانزانیا تحصیل می کنند- پس از دانش اموختگی در مقطع دیپلم، برای ادامه تحصیل به دانشگاه های مدینه و مکه اعزام می شوند. این افراد پس از پایان تحصیلات خود در این دانشگاه ها - که به صورت رایگان صورت می گیرد- و پس از بازگشت به کشورهای خود، به عنوان شیخ ها و ائمه جمعه و جماعات، در مدارس و مساجد وهابیان استخدام می شوند. عربستان روی این افراد سرمایه گذاری سنگینی می کند و پس از استخدام آنها در مراکز مذهبی خود در شرق آفریقا، پول های فراوانی در اختیار آنها قرار می دهد.[1]

توزیع بلیت های رایگان حج

طی دو دهه گذشته، سفارت های عربستان و دفاتر سازمان رابطة العالم الاسلامیة در شرق آفریقا، هر سال با فرا رسیدن موسم حج، اقدام به توزیع تعدادی بلیت رایگان سفر به بیت الله الحرام در میان شیخان و علمای وابسته به خود نموده، از این طریق نیز سعی در جذب گروه ها و سازمان های اسلامی به سوی آیین ضالّه وهابیت دارند. آنها سعی می کنند با توزیع این بلیت های رایگان میان علمای برجسته، چهره مطلوب و خوشایندی از خود ترسیم و آنها را به سمت وهابیکری متمایل سازند. علاوه بر آن، هر سال تعدادی بلیت رایگان حج میان مقامات دولتی مسلمان کشورهای اوگاندا، تانزانیا و کنیا توزیع می گردد.

احداث مساجد در شهرها و روستاها

سازمان رابطة العالم الاسلامیة از طریق موسسه «الندوة الاسلامیة» طی چند دهه گذشته، ده ها مسجد در شهرها و روستاهای مناطق مسلمان نشین اوگاندا، تانزانیا و کنیا ساخته است. این مساجد را شیخان وهابی اداره می کنند و مراکز اصلی تبلیغ آیین وهابیت در نظر گرفته شده می شوند. سازمان های تبلیغی عربستان علاوه بر آن، همه ساله کمک هایی را در اختیار دیگر مساجد موجود در کنیا، تانزانیا و اوگاندا قرار می دهند.

حفر ده ها حلقه چاه آب آشامیدنی در شهرها و روستاهای کشورهای این منطقه

دولت عربستان طی چند دهه گذشته، از طریق سازمان های «منظمة الحياة الطيبة» و «موسسة الندوة الاسلامیة» ده ها حلقه چاه آب آشامیدنی در مناطق روستایی این کشورها که از کمبود آب رنج می بردند، حفر کرده است. حفر این چاه های آب و اهداء آن به مسلمانان روستاهای شرق آفریقا غالبا با تبلیغات گسترده ای همراه است و مبلغان وهابی همواره از این امر به عنوان اقدامی خیرخواهانه بهره برداری می نمایند.

پرداخت حقوق ثابت به مبلغان وهابی برای تبلیغ در مساجد این کشورها

در حال حاضر علاوه بر شیخ ها و ائمه جمعه و جماعات وابسته به عربستان که اغلب در دانشگاه های عربستان و قطر تحصیل کرده اند، ده ها مبلغ وهابی اعزامی از کشورهای عربستان و مصر به طور رسمی به تبلیغ وهابیت مشغول بوده، از دولت عربستان حقوق ثابت دریافت می کنند. این مبلغان، در مساجد و مدارس اسلامی کشورهای شرق آفریقا به صراحت به تبلیغ وهابیت پرداخته، در مراسم و مناسبت های دینی نیز به ستایش از آیین وهابیت می پردازند.[2]

احداث ده ها باب واحد مسکونی برای شیخ های وابسته

سازمان رابطة العالم الاسلامیة طی دو دهه اخیر، با صرف هزینه ای زیاد، ده ها باب واحد مسکونی برای شیخ ها و علمای وهابی یا متمایل به وهابیت، در شهرها و روستاهای شرق

آفریقا احداث نموده است و به طور غیر مستقیم در حال ترویج و تبلیغ این موضوع می باشد که شیخان مسلمان در صورت گرایش به وهابیت، از مسکن رایگان بهره مند خواهند شد. واگذاری منازل مسکونی به شیخان متمایل به وهابیت غالباً با تبلیغات فراوانی در میان بومیان مسلمان همراه است. علاوه بر آن، در هر یک از مساجد وابسته به وهابیان، یک باب منزل مسکونی موجود است که به امام مسجد تعلق دارد.

• توزیع هزاران بسته مواد غذایی و خرما در ماه رمضان

سازمان رابطه العالم الاسلامیه هر سال پیش از ماه مبارک رمضان، با وارد کردن صدها تن خرما به کشورهای شرق آفریقا، اقدام به توزیع آنها در مساجد گوناگون اوگاندا، تانزانیا و کنیا نموده، سعی می کنند از این طریق مسلمانان این کشورها را به آیین ضالّه وهابیت ترغیب نمایند. به موازات آن نیز در ماه رمضان بسته های غذایی - که شامل مواد غذایی متعدد، اعم از برنج، گوشت و آرد ذرت است- تهیه کرده، این بسته ها را میان مسلمانان مستمند توزیع می کنند. [3]

• توزیع سالیانه هزاران جلد کتاب و مجله اسلامی چاپ عربستان در مساجد این کشورها

مقامات سازمان رابطه العالم الاسلامیه هر سال، تعداد زیادی از کتاب ها و مجلات اسلامی چاپ عربستان را در مساجد و مدارس اسلامی سراسر کشورهای شرق آفریقا توزیع می نماید. این نشریات به دو دسته تقسیم می شوند. بخش قابل ملاحظه ای از این کتاب ها، مربوط به آیین وهابیت و افکار ابن تیمیه است و مبلغان وهابی سعی می کنند با این کتاب ها به معرفی این فرقه پرداخته، آن را میان مسلمانان تبلیغ نمایند. بخش دیگری از کتاب های چاپ شده در عربستان، بر ضد مذهب تشیع و همچنین طریقت های متصوفه است؛ در این کتاب ها و مجلات، به خصوص اتهام ها و اکاذیب فراوانی علیه مذهب اهل البیت علیهم السلام طرح شده است و نویسندگان این کتاب ها با جعل احادیث دروغین و تحریف تاریخ اسلام، تلاش کرده اند تا تشیع را مرتد و خارج از اسلام جلوه دهند. [4]

• پرداخت وام های بلاعوض یا اقساط دراز مدت به شیخ های مسلمان

از دیگر اقدامات دولت عربستان در جذب شیخ ها و علمای سرشناس و صاحب نفوذ کشورهای اوگاندا، تانزانیا و کنیا به آیین ضاله وهابیت، پرداخت وام های بلاعوض و یا با اقساط دراز مدت است. در واقع، سازمان رابطه الاعالم الاسلامیه تلاش دارد با سوء استفاده از فقر و مسکنت مسلمانان، رهبران مسلمان این کشورها را به هر طریق، از جمله تطمیع و پرداخت مبالغ نقدی قابل ملاحظه به سمت خود جذب نماید.

• تاسیس سازمان های اسلامی وابسته به خود در کشورهای شرق آفریقا

طی دو دهه گذشته، ده ها سازمان اسلامی وابسته به رابطه العالم الاسلامیه، در کشورهای شرق آفریقا تاسیس شده اند. این سازمان ها که از وضعیت مالی خوبی برخوردارند و تمام هزینه های آنها را مراکز تبلیغی عربستان پرداخت می کنند بیشتر مواقع در برنامه های خود، از جمله برگزاری مراسم و مناسبت های دینی، به صورت مستقیم از آیین وهابیت تبلیغ می کنند. علاوه بر آن، رابطه العالم الاسلامیه با صرف هزینه های کلان، از نفوذ زیادی در شورای عالی امور مسلمانان اوگاندا، تانزانیا و کنیا برخوردار است و رؤسای این سازمان ها که نماینده رسمی مسلمانان در مقابل دولت می باشند، در زمره هواخواهان آیین وهابیت به شمار می روند. [5]

• حضور در شبکه های رادیویی و تلویزیونی

حضور در شبکه های رادیویی و تلویزیونی کشورهای اوگاندا، تانزانیا و کنیا، از دیگر شیوه های

تبلیغی وهابیان است. در این زمینه طی دو دهه گذشته، دفاتر رابطه العالم الاسلامیه چند شبکه رادیویی را در این کشورها تاسیس کرده اند که به صورت غیر مستقیم به تبلیغ این فرقه ضاله اشتغال دارند. علاوه بر آن، برخی از شیخان وهابی به بهانه های گوناگون، در میزگردها و برنامه های رادیویی و تلویزیونی شرکت نموده، سعی می کنند چهره خوشایندی از آیین وهابیت را ترسیم نمایند.

• برپایی کلاس های قرآن در شهرها و روستاهای شرق آفریقا

وهابیان هر سال با فرارسیدن ماه مبارک رمضان، مبادرت به برپایی کلاس های حفظ و قرائت قرآن در شهرها و روستاهای آفریقا می کنند و با اعزام برخی قاریان و حافظان قرآن از کشورهای عربستان، سودان و مصر به مناطق گوناگون کشورهای اوگاندا، تانزانیا و کنیا، سعی می کنند خود را پرچم داران اسلام معرفی نمایند. علاوه بر آن، کمیسیون بین الملل حفظ قرآن کریم که وابسته به جریان های وهابی عربستان است، هر سال مسابقات قرائت و حفظ قرآن کریم و تجوید را در این کشورها برگزار می کند. بزرگان این مسابقه می توانند در مسابقات بین المللی حفظ و قرائت عربستان شرکت نمایند.

مقامات دینی عربستان برای رسیدن به اهداف تبلیغی خویش و حساس نشدن مسلمانان مخالف، طی دو دهه گذشته اکثر اقدامات خود را از طریق سازمان هایی (به ظاهر) مستقل از رابطه العالم الاسلامیه انجام می دهند. این سازمان ها که بخش عمده اقدامات وهابیگری را در کشورهای شرق آفریقا انجام می دهند، عبارت اند از:

- انجمن بین المللی کمک های انسان دوستانه؛ [6]

- انجمن جهانی جوانان مسلمان؛ [7]

- سازمان کمک به مردم آفریقا؛ [8]

- بنیاد الحرمین؛ [9]

- سازمان بین المللی کمک های اسلامی؛ [10]

- بنیاد ابرهیم بن عبد العزیز الابراهیم؛ [11]

- شورای جهانی مساجد؛

- دار الفتوا؛

- منظمة الحياة الطيبة؛ [12]

- مؤسسة الندوة الاسلامية. [13]